

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
Задорожний З.-М. В.

« 24 » березня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Психологія соціального впливу»
рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)
галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність – 053 Психологія
освітньо-наукова програма – Психологія

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологія соціального впливу»

Дисципліна «Психологія соціального впливу»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки	Статус дисципліни вибіркова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 1	спеціальність 053 – Психологія	Рік підготовки – 1 курс <i>Денна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i>
Кількість змістових модулів – 3	рівень вищої освіти – третій (освітньо- науковий)	Аудиторні години – 30
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 120</i>
Тижневих годин: Денна форма навчання – 10 з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета й завдання вивчення дисципліни «Психологія соціального впливу»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Програма та тематичний план дисципліни спрямовані на глибоке та ґрунтовне оволодіння студентами знаннями із курсу «Психологія соціального впливу», а також на процес формування умінь, навичок й норм та їх застосування у суспільному житті.

Проблематика соціально-психологічного впливу і сьогодні залишається важливою сферою не лише наукових, а й практичних інтересів особистості соціального працівника. Це пов'язано з тим, що зазначене явище спрямоване на розкриття структури, механізмів, принципів, класів, способів, методів, технік управління психодуховними станами. Фундаментальне розуміння проблеми соціального впливу дасть змогу кожному спеціалісту розв'язати питання щодо професійного пізнання соціально-психологічної реальності у поєднанні із його власним життєвим досвідом.

Предметом вивчення цього навчального курсу є *соціальний вплив* як основа розвивальної освітньої взаємодії між викладачем та студентами. Відповідно до загальнометодологічного погляду на природу цього соціального феномена є підстави стверджувати, що ця проблема відіграє роль «стрижневої», «результативної» у психології й обґрунтовується як системоутворювальна категорія, що окреслює цільову перспективу (пошуки

законів управління психічними явищами), прикладний потенціал і світоглядний підхід сучасної науки, пов'язаний із дієвістю відкритих закономірностей для вдосконалення соціальної практики спеціалістів. Конкретний рівень *методологічного* узагальнення повинен показати, що саме *категорія соціального впливу* становить головне *поняття* прикладної методології, що досі повно відсутня у вітчизняній науці. Адже функція останньої – поєднати теоретичну і практичну гілки психології, тобто науковий підхід і безпосередню життєактивність, тотальну вітальність задля її доречного керівництва.

Мета курсу: підготовка висококомпетентного науковця-психолога із світовим рівнем теоретико-соціально-психологічної грамотності, активної громадянської толерантної позиції як важливої складової його повсякденної практичної діяльності.

Завдання вивчення дисципліни

У результаті вивчення курсу “Психологія соціального впливу” здобувачі третього(освітньо-наукового) рівня підготовки повинні:

- оволодіти загальнометодологічним, теоретичним і практичним поглядами щодо природи цього соціального феномена;
- вміти застосовувати необхідні здобуті знання у практичній діяльності, а саме під час нормотворення і здійснення конкретних вчинкових дій;
- аналізувати, порівнювати й узагальнювати свою та інших суспільну діяльність із клієнтами у соціальній сфері;
- набути навичок міжособистісної чи міжгрупової професійної взаємодії з оточенням, а також психологічного захисту від негативного стороннього впливу і розв’язання соціальних конфліктів.

2.2. Передумови для вивчення дисципліни

Педагогіка і психологія вищої школи, психологія як сфера мислєдіяльності, аксіопсихологія особистості, психологія професійної креативності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I.

Концепції соціального впливу в зарубіжній психології

Тема 1. Соціально-психологічний вплив як теоретична, методологічна і практична проблеми.

Огляд наукових концепцій соціально-психологічного впливу. Організаційний вплив у системі інноваційної освіти. Переконавання як основоположна передумова становлення впливу. Пропаганда як масове запевнення. Ефективне переконавання та психологічний захист від нього.

Література: 1; 1а; 2; 10

Тема 2. Принципи соціально-психологічного впливу.

Змістова суть концепції соціально-психологічного впливу. Характеристика принципу взаємообміну. Послідовність і зобов'язання у системі соціальних відносин. Принципи соціального доказу і авторитету. Правило благоприхильності та його концептуальне обґрунтування. Принцип дефіциту та психологічний захист від нього.

Література: 1; 10; 13

Тема 3. Соціальний вплив у процесі суспільної взаємодії.

Загальна характеристика моделі впливу у пізнанні Ф. Зімбардо, М. Ляйппе. Спрямування соціального впливу на поведінку та установки людини. Дія впливу на зміну установок через переконання. Опір і підкорення як проблеми соціального впливу. Типи та стратегіями соціального впливу.

Література: 1; 4; 10

Змістовий модуль 2.

Соціально-психологічний вплив та способи його розв'язання у вітчизняній психології

Тема 4. Феномен маніпуляції у плинні соціального довкілля.

Маніпуляція як різновид соціально-психологічного впливу. Ознаки, аспекти, характеристики та етапи маніпуляції. Маніпуляції у діловому спілкуванні. Психологічний захист від маніпуляції. Макіавеллізм і маніпуляція. Маніпулятивні характери. Принципи, способи, правила маніпулятивного впливу на людей.

Література: 1; 3; 5; 11; 14

Тема 5. Психологічний вплив у суспільному житті людини.

Взаємозв'язок стратегій і парадигм соціально-психологічного впливу. Зараження як спосіб суспільно-психологічного впливу. Соціально-психологічний аналіз навіювання, наслідування моди й чуток. Особистісний вплив і протистояння чужому тиску. Аналіз психологічного впливу і його педагогічне значення. Форми впливу у процесах управління організаційною поведінкою. Сутність соціально-психологічного впливу.

Література: 1; 6; 7; 8; 9; 10; 12

Тема 6. Особистий вплив як соціальна проблема.

Поняття особистого впливу. Взаємозв'язок особистого впливу та влади. Лідер як впливова людина. Комунікативно-особистісні можливості впливу. Види особистісного впливу.

Література: 1; 15; 16

Змістовий модуль 3.

Організаційний вплив у контексті інноваційного навчання

Тема 7. Теоретико-методологічне обґрунтування соціально-психологічного організаційного впливу.

Вітакультурна парадигма і модульно-розвивальна стратегія в контексті оргвпливу. Взаємозв'язок різновидів змісту розвивальної взаємодії та класів соціально-психологічного організаційного впливу. Відлік часу в суспільному житті людини. Просторово-часові категорії соціально-психологічного оргвпливу. Організаційна культура як умова ефективності інноваційного соціального впливу.

Література: 1; 2; 10

Тема 8. Класи соціально-психологічного впливу.

Структура пізнавально-суб'єктного впливу та її соціально-психологічний аналіз. Раціональне переконання як метод пізнавально-суб'єктного впливу. Нормативно-особистісний взаємовплив і його структурний аналіз. Наслідування як соціально-психологічний метод. Ціннісно-індивідуальний самовплив. Метод морального вибору. Духовно-універсумне самотворення. Метод спонтанно-сенсового вибору.

Література: 1; 2; 10

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Психологія соціального впливу» (денна форма навчання)

	Кількість годин	
	Аудиторні години	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Концепції соціального впливу в зарубіжній психології		
Тема 1. Соціально-психологічний вплив як теоретична, методологічна і практична проблеми	2	15
Тема 2. Принципи соціально-психологічного впливу	4	15
Тема 3. Соціальний вплив у процесі суспільної взаємодії	4	15
Змістовий модуль 2. Соціально-психологічний вплив та способи його розв'язання у вітчизняній психології		
Тема 4. Феномен маніпуляції у площині соціального довкілля	4	15
Тема 5. Психологічний вплив у суспільному житті людини	4	15
Тема 6. Особистий вплив як соціальна проблема	4	15
Змістовий модуль 3. Організаційний вплив у контексті інноваційного навчання		
Тема 7. Теоретико-методологічне обґрунтування соціально-психологічного організаційного впливу	4	15
Тема 8. Класи соціально-психологічного оргвпливу	4	15
Разом	30	120

5. Самостійна робота студентів

№ п/п	Тематика	К-сть годин
1.	Соціально-психологічні особливості конформності як вияв залежності у поведінці	24
2.	Явище впливу у соціальних групах	24
3.	Психологічна роль маніпулятивного впливу на масову свідомість і поведінку	24
4.	Роль емоцій під час професійного впливу на інших	24
5.	Харизматичний лідер як впливова людина	24
Разом:		120

6. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Психологія соціального впливу» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- аналітичні звіти, реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- виступи на наукових заходах;
- залік.

7. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Психологія соціального впливу» визначається за шкалою оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1.	Електронний варіант лекцій	1–8
2.	Наукові статті, посібник	1–8
3.	Гуменюк О.Є. Психологія впливу: Монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2003. 304 с.	1–8

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Волченко Л. П. Соціально-психологічні впливи та процес соціалізації особистості [Електронний ресурс]. Теоретичні і прикладні проблеми психології. - 2018. - № 2. - С. 67-77. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipp 2018_2_10
2. Завацький В.Ю. Вплив стратегій соціальної поведінки особистості на її здатність до антиципації. Науковий вісник Херсонського державного університету. *Випуск 4. Том 1. 2017. С. 143-147*
3. Скригун Н. П. Нейромаркетинг як засіб психологічного впливу на споживача. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2018. - Вип. 30. - С. 67-70.
4. Фурман О. Є. Взаємоспричинення парадигм, стратегій, класів і методів соціально-психологічного впливу. Психологія і суспільство. - 2019. - № 2. - С. 44-65.
5. Фурман О.Є. Розвиток творчої особистості професіонала із соціальної роботи: циклічно-вчинковий підхід // Мат-ли ІV Міжнар. наук.-практ. конф. [«Розвивальний потенціал сучасної соціальної роботи: методологія та технологія»], (Київ, 15-16 березня 2018р.) / МОН України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2018. – С. 245–247.
6. Фурман О.Є., Фурман А. В. Маніпуляція як феномен соціально-психологічного тиску // Мат-ли Міжнар. наук.-практ. конф. [«Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід»], (Тернопіль, 21-22 квітня 2017р.) / МОН України, Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль: Економічна думка, 2017. – С. 220–223.
7. Фурман О.Є., Шандрук С. К. Маніпуляція як психологічний захист // Мат-ли II Міжнар. наук.-практ. конф. [«Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід»], (Тернопіль, 21-22 квітня 2017р.) / МОН України, Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль: Економічна думка, 2017. – С. 223–226.

8. Хаметова Л.М. Маніпуляція та мотивація: соціально-психологічний аспект. «Молодий вчений». №9.1 (49.1), 2017 р. 174 – 178 с.
9. Чалдіні Г. Психологія впливу. – Харків, 2017. – 352 с.
- 10.Швалб Ю. М. Психологічні моделі соціалізації особистості. Актуальні проблеми психології. - 2015. - Т. 7, Вип. 38. - С. 503-517.
- 11.Шиян А. Методологія комплексного захисту людини та соціальних груп від негативного інформаційно-психологічного впливу. Безпека інформації. - 2016. - Т. 22, № 1. - С. 94-98.
- 12.Cass R. Sunstein. Conformity: The Power of Social Influences. NYU Press. 2019. 176 p.
- 13.Joop van der Pligt, Michael Vliek. The Psychology of Influence: Theory, research and practice. 2016. 268 p
- 14.Joseph P. Forgas, Kipling D. Williams. Social Influence: Direct and Indirect Processes. Psychology Press. 2016. 389 p.
- 15.Ralph A. Gigliotti. Leadership: Communication and Social Influence in Personal and Professional Contexts. Kendall Hunt Publishing. 2017. 240 p.